

Za tajemstvím chování zvířat

Karel Funk

Po vyvedení mláďat utichá a vychladá život hnízd, která jsou odhalována padajícím listím i v místech, kde bychom je ani netušili. Jakmile zvládnou let, orientují se ptáčata ve světě a v tom, co pro ně je či není dobré velmi rychle. Jak dlouho trvá nám, než se naučíme doopravdy rozeznávat, co nám opravdu prospívá a co škodí. Někdy to nezvládneme do smrti. Ptáčata na to mají jen několik týdnů, a už se některá houfují k odletům do nového neznáma. Nebo jsou všude v božím světě doma?

Ptačí národ je svobodný a radostný. Ptáci se těší ze života tak spontánně a nepokrytě, že jen málo lidí to tak dovede. Uměl to třeba svatý František, však si s ním taky ptáci rozuměli a shlukovali se kolem něho. Ba i kolem Fráni Drtikola se jednou na verandě shlukly vlaštovky na zábradlí jedna vedle druhé, když jim jakýmsi neobvyklým hvizdem něco vyprávěl.

Když ptáci trpí, nevztekají se na nikoho, ani na osud. Strádají hladem či zimou jaksi soukromě, tiše, odevzdaně. Možná i proto je v jejich životě velká disciplína, ba řád. Ani tomu se neprotiví. Vědí, kdy mají odletět do jiných krajů, vědí i kam a kudy, ač tam třeba letí ve svém životě poprvé. Umějí se často i předem vyhnout hurikánům. O svých přirozených nepřátelích vědí, v jakých situacích a jakým způsobem mohou zaútočit. Nevědí to jen o člověku. Ten svými důmyslnými zbraněmi narušuje pravidla čestného boje a lov zaměnil za zákeřné masakrování.

Naše honosná letadla, která ptáky napodobují jak svým vzhledem, tak vztakovým principem profilu křídla, nic z toho neumějí, ba ani s těmi nejzkušenějšími piloty. K napodobení ptačích schopností je nutné si vypomáhat stále složitější technikou. Když ptáka rozpítváme, vysvětlení nenajdeme. Goethe, rosenkruciáni a jiní tvrdili, že ptáci mají jakousi centrální skupinovou duši, společnou každému druhu, nadanou vysokým vědomím, která jim vtiskuje nejen jejich podobu a způsob chování, ale třeba i řídí jejich tahy, říjí atd. Právě tuto duši patrně odprošovali dávní lovci, když měli zabít zvíře pro obživu. Skupinové duše jednotlivých druhů mají spolu i úmluvy, který druh se smí některým dalším žít. I toto "násilí" v přírodě je tedy v pořádku. Není v pořádku jen u člověka, ten žádnou úmluvu nemá a bere svévolně, co mu nepatří.

Vědci si mohou dál lámat hlavu, jak například ptáci vědí, kdy a kam táhnout za teplem, jak vědí úhoři, kam plout tisíce kilometrů ke spáření a podobně. Říkají tupě – „v přírodě je to tak zařízeno“. Lidé náboženští jsou pravdě blíž – vědí že to tak zařídil Pán. Jenže ono vše stvořené má i svoji příčinu, logiku a řád, to jen my zatím do všeho nevidíme. Otevřme si

jedno tajemství, se kterým se ve svém okolí setkáváme skoro denně. Částečně k tomu použijeme výkladu z Rosenkruciánské kosmokoncepce Maxe Heindela. Zvíře má kromě těla fyzického ještě tělo oživující (éterické), a pocitující (astrální). Člověk má kromě toho ještě své individuální Já. To jejich Já totiž žije v duchovních světech jakožto Já celého druhu.

Koně, psi, kočky a jiná domestikovaná zvířata vnímají neviditelný astrální svět tužeb či nedávno zemřelých bytostí, třebaže mezi ním a světem hmotným nedokáží vždy přesně rozlišovat. Kůň se bude plašit, spatří-li postavu pro jezdce neviditelnou; kočka se bude snažit třít o neviditelné nohy. Vidí přízrak, je ale nad její síly pochopit, že duch nemá hmotné nohy, které by jejímu tření kladly potřebný odpor. Pes, který je chytřejší nežli kočka, často tuší, že dochází k jevu pro něj nepochopitelnému, jako je například setkání se zemřelým pánem, jehož ruce nemůže olíznout. Bude tedy žalostně výt a nejspíše se odplíží se staženým ohonem do kouta. Traduje se o R. Steinerovi, že když na procházce s přáteli jejich pes vrčel a ježil srst, řekl: Ten pes a já něco vidíme.

Rozdíl mezi člověkem s duchem uvnitř a zvířetem s duchem vně přiblíží následující příklad. Představme si místnost rozdělenou oponou, kde jedna strana od opony znamená astrální svět tužeb a druhá strana svět hmotný. V místnosti jsou dva lidé, každý v jedné polovině; navzájem se tedy nemohou vidět ani se setkat v téže polovině místnosti. V oponě je ale prostřiženo deset otvorů a člověk, který je v polovině světa astrálního, jimi může prostrčit prsty do poloviny světa hmotného. Tento člověk pro nás představuje příklad skupinové duše přebývající v astrálním světě. Jeho prsty připomínají jednotlivá zvířata patřící k témuž druhu. Člověk dovede svými prsty libovolně pohybovat, ale nedokáže je používat tak volně a cílevědomě, jako používá druhý člověk v polovině hmotného světa celou svou tělesnou schránku.

Ten zase může pozorovat prsty, pronikající k němu oponou, dokáže sledovat jejich pohyby, ale netuší, že mají jeden společný základ. Jemu se cizí prsty jeví jako oddělení a naprosto samostatní jedinci. Nemůže tušit, že se ve skutečnosti jedná o prsty jiného člověka skrytého za oponou, jenž jimi záměrně a s jistou inteligencí pohybuje. Jestliže dojde k poranění některého z prstů, pocítí tuto nepříjemnou skutečnost nejen prst samotný, ale především člověk na opačné straně opony. Dojde-li k poranění zvířete, zvíře trpí, nicméně ne tolik jako jeho skupinová duše. Prst nemá individuální vědomí, pohybuje se podle přání svého pána. Tak i zvíře v něčem jedná na pokyn své skupinové duše. Všichni známe pojmy jako zvířecí instinkt či slepý instinkt. Tak vágní a neurčité věci jako ‚slepé‘ instinkty neexistují. Na tom, jak skupinová duše vede svoje svěřence, není pranic slepého. Je to projev Moudrosti s velkým M. Dávní

jasnovidci, zběhlí v komunikaci s neviditelnými světy, dokázali s těmito skupinovými dušemi navázat spojení a často shledali, že jsou inteligentnější než většina lidských bytostí. Vyvolávalo to v nich obdiv nad tím, jakými schopnostmi oplývá skupinová duše při své komunikaci s jednotlivými zvířaty - svým hmotným tělem.

Je to právě skupinová duše, kdo na podzim shromažďuje hejna ptáků a pobádá je k odletu na jih - ani příliš brzy, ani příliš pozdě před úderem první sněhové bouře. To ona určuje směr jejich jarního návratu a přikazuje jim letět ve vhodné výšce, která se u každého druhu liší. Skupinová duše bobrů je učí stavět si hráze napříč vodnímu toku pod přesně stanoveným úhlem. Bere v úvahu rychlost vodního proudu i všechny další podstatné okolnosti, dočista jako vodní inženýr, čímž dokazuje, že se více než vyrovná kterémukoliv z řemeslníků či technicky vzdělaných lidí. Je to moudrost skupinové duše, co nutí včely ke stavbě šestihranných, geometricky tak nádherných buněk; co nutí hlemýžďe budovat svůj domek do přesné, úžasné spirály podle pravidla „zlatého řezu“; co nutí mořského měkkýše zdobit své lastury perleťovým leskem. Moudrost na každém kroku! Tak nesmírná, tak ohromující, že naplňuje každého pozorovatele obdivem a posvátnou úctou.

Nyní nás přirozeně napadne, že když je zvířecí skupinová duše natolik moudrá, pak je s podivem, proč je člověk méně moudrý a musí se například pracně učit budovat vodní díla, zatímco skupinový duch to umí sám od sebe? Odpověď souvisí se sestupem univerzálního ducha do stále hutnější hmoty. Ve vyšších světech bývá duch, nerušený hmotou, snáze v užším spojení s kosmickou moudrostí; ovšem jak duch sestupuje stále níž a níž, světlo této moudrosti je čím dál tlumenější, až se v nejhutnějším ze všech světů – v tom našem - stane téměř nevnímátnou.

Člověk vidí věci vně sebe v ostrých, zřetelných obrysech. Díky evoluci dokáže vyšší zvířata, jako je pes, kuň, kočka, slon či delfín téměř totéž, ale v méně jasné formě. Všechna ostatní zvířata prožívají své obrazové vědomí po způsobu lidských snů. Jak to funguje konkrétně? Narazí-li zvíře například na nějaký předmět, začne jej okamžitě vnímat *vnitřně* za doprovodu silného dojmu, zda je škodlivý či prospěšný jeho osobnímu blahu. Objeví-li se pocit strachu, pak bezprostředně následuje pokyn skupinové duše, jakým způsobem nebezpečí uniknout. Tyto pokyny se dostaví snadno, neboť skupinová duše řídí své svěřence, nedisponující vlastní vůlí, výhradně takovými pokyny.

Člověka nelze tak snadno ovládat zvenčí, ať už s jeho souhlasem, či nikoliv. I když i zde záleží na míře jeho soudnosti a zralosti. V podstatě však má možnost svobodného jednání bez ohledu na doporučení ostatních. To je zároveň hlavní rozdíl mezi lidskou říší a říšemi zbývajícími. Ty jednají v souladu s vesmírným řádem a podle pokynů

skupinových duší (což my považujeme za instinkt), kdežto člověk si přizpůsobuje řád stále více sám sobě. Neptáme se žádného nerostu, zda bude či nebude krystalizovat, neptáme se květiny, zda bude či nebude kvést, neptáme se ani lva, zda bude či nebude štvát svou kořist. Ti všichni, od nejmenšího do největšího, podléhají vedení své skupinové duše a nemají svobodnou vůli i iniciativu, jakou mají lidé. Všechna zvířata téhož druhu vypadají takřka stejně, protože je emanuje stejná skupinová duše, zatímco v miliardách lidí na zemi nenajdeme ani dva, kteří by byli dokonale shodní. Proto všem býkům svědčí čerstvá tráva, všichni lvi se živí masem, avšak u člověka platí ‚Co jednomu stravou, jinému jedem‘. Lidské já nás nutí či umožňuje nám zaujmout rozdílná stanoviska, byť jen ke každodenní stravě. Zvířata naopak jednají za stejný druh vždy stejně. Pouze zvířata, žijící po věky s člověkem, zejména psi, nabývají zabarvení povahy podle aurických výronů svého pána. Jejich chování a vlastnosti jsou proto poněkud rozličné, psi se částečně individualizovali. Po jejich smrti vnesou do své skupinové duše toto zpestření.

Člověk je do jisté míry schopen postupovat podle svých vlastních přání. Dopouští se při tom četných tragických omylů, proto by se zdálo lepším řešením člověka řídit jednotně žádoucím směrem. Jenže pokud by k tomu docházelo, nikdy bychom se nic nenaučili. Částečně jsme onu stádovost zažili v obou totalitách minulého století, kdy byla vyžadována co největší uniformita myšlení, cítění, postojů, chování. Rozlišovat mezi dobrem a zlem se však nemůže naučit nikdo, komu by nebyla poskytnuta svobodná volba, nemluvě o možnosti vyhnout se chybám, této spolehlivé příčině následných útrap. Koná-li člověk dobro jen proto, že se mu nenaskytá jiná cesta, chová se jako bezduchý automat a nikoliv jako Boží adept. Jako se stavitel učí z vlastních chyb a vyhýbá se jim v dalších stavbách, tak se i člověk poučuje ze svých omylů, a bolest, kterou mu přinášejí, mu pomáhá dosáhnout vyšší (protože samostatnější) moudrosti než zvířeti, které jedná moudře jedině z toho důvodu, že mu tak přikazuje jeho skupinová duše. Po předlouhých eonech věků se i zvíře dostane na lidskou úroveň a získá tak svobodnou volbu, bude se dopouštět chyb a učit se z nich stejně jako my dnes. Část lidstva, postoupivší pak rovněž na vyšší stupeň, jim v tom bude pomáhat a splácet tak dluh živočišné říši za její utrpení, které jí způsobujeme zabíjením, využíváním v dopravě, zemědělství či izolací v nepřirozeném prostředí (zvěřince, zoologické zahrady, chov slepic bez možnosti pohybu aj.). I proto je naším úkolem duchovně vyspívat a přijímat další inkarnace ke svému zhodnocení kvůli světu lidí i zvířat.